

POGAHA BÓH

ČASOPIS EVANGELSKÍCH SERBOŮ

9. číslo

Budyšin, september 1957

Lětník 7

Hrono za měsac septembr 1957

„Bohu pak, wěcnemu kralej, njezachodnemu, njewidzomnemu a samemu mudremu, budź česć a chwalba wot wěčnosti hač do wěčnoscě!“ 1. Tim. 1, 17

Tuto hrono na póznjeńc je modlitwa, woprawdźita modlitwa! Bóh pyta modlerjow, kiž so k njemu w duchu a w prawdze modla! Nimamy jenož prosyć sami za so a za druhich — kaž wažne to tež je —, nimamy jenož so džakować — tak jara kaž so to tež hodźi, wosetlje w času, w kotrymž bychmy naše žnjowe džakne swjedženje swjećili —, ně, to je přede wšěm naše zstojnstwo — kaž Luther praji —, zo bychmy Boha chwalili a česćili, zo bychmy so k njemu modlili, kaž to myrijady Božich swjatych jandželow před nim činja wodnjo a w nocy!

A čehodla to wšitko, tuto modlenje a chwalenje po cyłym swěće, w njebjesach a — poprawom — tež na zemi? Bože byće a wašnje je, kiž sebi to žada! Štó móže Boha a jeho tak cyle hinaše wašnje a byće wuslědźeć? Jenož troye z Božeho byća a wašnjaja mjenuje tu japoštoł. Dokelž je Bóh njezachodny a njewidzomny a sam mudry, słuša jemu samemu česć! Štož je widzomne, štož mamy před wočomaj, to je zachodne! Na swěće wšo zahinje a swět sam tež a my z nim runje tak! To je dońt tutcho swěta a wosud wšeho stworjenja. Bóh pak wostanje wot wěčnosti do wěčnosti. A wón sam je mudry! Haj wšak, na swěće namaka so tež wulka wědomosć a mudrosć. To připóznawamy na kóždy pad. A tola plaći wo něj: „Štož wěmy, je njecyle“ (1. Kor. 13. 9). Bóh pak je wšehomudry.

Tohodla njemóžemy hinak činić hač Pawoł, kiž so modli, a hač Gellert, kiž spěwa: „Hdyž, stworićelo, twoju móc a mudrosć wobhladuju, hdyž na wšěch pučach, džen a nóc, zo sy ty lubosć, čuju,

Jan Hendrich Bamž

1915 - 1957

Lipsčanski wučer Ota Bamž postaji z połnym zamyslom za swogeho 2. syna mjenje Jan Hendrich po wulkim, swětoslawnym Šwicarju Janu Hendrichu Pestalozzi-ju. Z tym chcyše nan swojemu synnej dać wěsty program za jeho žiwjenje, přetož Bóh wě, hač so hdy z krawnych flandriskich bitwišćow wróci, zo by swoje džěćatko wohladał, kotrež bě jemu jeho mandželska Hilžbjeta rodž. Wicazec 23. nalětnika 1915 porodžiła. Hilžbjeta Bamžowa bě farska džowka a wnučka serbskeho Wjelečanskeho fararja, kiž bě so w Trělanach jako burski syn narodził a wot 1827—1830 w Njeswaćidle za kapłana był.

Njebudže-li nanej spožćene, swogeho syna sam za žiwjenje móc wukublać a jeho dušu napjelnit z dobrymi a nadobnymi myslimi, njech je jemu Jan Hendrich Pestalozzi za přikład.

Jan Hendrich Pestalozzi (1746 do 1827) je tak rjec založer moderneho šulstwa. Wón bě zasadu postajił, zo ma kóžde džěćo, tež džěćo prošerja, prawo na šulske wukublanje. Hdyž so Pestalozzi tež we wšěm njezložowaše na Bibliju, tak bě wón tola nutrnje pobožny čłowjek. „Podarmo je, hdyž chudemu prajiš: Bóh je! abo syroće: Ty maš Wótca w njebjesach! Z

so njemóžu dosć spodźiwać a njewěm dosć ci chwalby dać, mój Božo, Knježo, Wótče!“

Ach, zo je runje woprawna modlitwa, z kotrejž Boha česćimy a chwalimy, w našim pobožnym, haj pobožnym žiwjenju tak jara chuda! Bóh pyta woprawdźitych modlerjow! Dyrbi wón podarmo pytać a čakać, podarmo čakać na tebe a na mnje?

La.

wobrazami njepokazaš nihdy žanemu Boha, ale hdyž chudemu pomhaš, zo móže žiwy być kaž čłowjek, z tym jemu pokazaš Boha; hdyž syrotku wukubluješ, kaž by jejny nan był, z tym ju wučiš Wótca w njebjesach zeznać, kotryž je twoju wutrobu nučil, zo dyrbješ tak činić.“ Tak wučese Pestalozzi.

W tajkim socialnym zmyslenju chcyše Ota Bamž tež swoje džěći wukublać, da-li Bóh, zo so z wójny dom wróci. A wón je zaso dom přišoł, ale strózbisi, z čekimi nazonjenjemi krawneje, nječłowjeskeje wójny. Tajka wójna so njesmě nihdy wjace wospjetować!

Quākarjo — křescijanske zjednoćenstwo w Jendželskej a Americi — běchu zasadnje a ze wšej konsekwentnosću wójnu wotpokazali zložuju so na Božu kaznju: Ty njesměš morić! a njeběchu so tež dali ze žanym hroženjom do wójnske nuzowac. Radšo sam njewinowaty wumrěć hač drugeho morić. Tajka zmyslenosć běše tak prawje po Bamžec nanowej wutrobje. Wón drje dale wosta w socialdemokratiskej stronje, ale so znutřkownje bóle přidruži „Zjednoćenstwu přecelow“, kaž so Quākarjo sami mjenowachu. Tam njeběše socialne zmyslenje zwjazane z hidu klasoweho boja ale wjele bóle z woporniweje lubosću k blišemu.

Tući „přeceljo“ maju swoje krute zasady: razne a njechablance wotpokazanje wójny, absolutne zacpěwanje wšeho alkohola a nikotina, w kóždym nastupanju być sprawny, žane njetrjebawše wudawki. Wažny je jim jenož znutřkowny čłowjek. Tak so woni tež za čas žarowanja njewoblekaju čornu drastu. Zrudoba je za nich wěc znutřkowneho čłowjeka a nic drasty. Woni tež wšu módu wotpo-

kazuja. Wašnje zešća je njewažne, ale plat dyrbi być najlépši. Bjez džiwa, zo „přečeljo“ při tajkej zlutniwosći a sprawnosći hromadža wulke bohatstwa, ale swoje zemske kubla wobhladuja jako wot Boha spožceny, zo bychy z nimi dobroty čłowjekam činili. Z milionami su Quäkarjo po přeněj a po druhej wójnje podpěru z Ameriki do Ewropy slali.

Tole wšo dyrbimy wědžeć, chcemy-li duch Bamžec doma w Lipsku prawje zrozumjeć. Swójba bě z lětami rozrostla na štyri džeći, třoch synow a jenu dżowku. Dokelž běše Bamžec dom w Lipsku tjez přečelstwa, prócowaše so nan, svojim džěcom žiwjenje na druge wašnje wobohać. Wón kupi w krasnej krajiny Durinskich horow mały doměk, tam přebywaše swójba každy swobodny čas. Tam chodžeše mały Hendrich z bratromaj a sotru do hribow, wulětowachu sej do bajkotneho lěsa, do rjanych wsow a městow Durinskeje a Baworskeje. Kajke to bohaté džěcatstwo! Bohatstwo — nic pjenjez ale duchownych kublow!

Jan Hendrich da hižom w najzašim džěcatstwe swoje wulke dary spóznać. Hižom z 3 lětami znažeše wón wšě pismiki Lipsčanskich elektrikow. Jutry 1925 zastupi Jan Hendrich do humanistiskeho gymnazija. Tu so nětk jeho wurjadna wobdarjenosć na wobzročace wašnje jewješe. Wón z wjeselom wuknješe, a wuknyl je wón hač do swojeje zažnej smjerće rady, a štož bě wón nawuknyl, to jemu jeho dobry pomjatk za wšě časy wuchowa.

Jako pačerski hólč bě Bamž swojemu fararjej přede wšěmi luby. „Tajke pilne džećo hišće njejsym měl na pačerych“, chwaleše jeho jeho farar.

1934, za čas fašizma, zložil Jan Hendrich Bamž swoje pruwowanje a z tym bě za njeho nětk čas přišol, zo dyrbješe so za swoje pozdžiše powołanje rozsudzić. A štož tu nětk wo nim pisam, mam wot njeho sameho. My, jeho přečelje, ale tež druzy, kotřiž našeho lubeho njeboh Minakalskeho fararja znajachu, so husto dosć prašachmy: Je sebi wón prawe powołanje wuzwolil? Njeby wón w druhim powołanju snano zbožewniši był? Jan Hendrich Bamž stejše před samsnym rozsudom prawa študować, to rěka, zo by so z tym přihotował na powołanje

sudnika abo adwokata. A cyle wěsće by wón dobry jurista byl ze svojim jasnym začuwanjom za prawdu a wěrnosć, ale wón widžeše, kak fašizm prawo a zakonje lamaše a jurisca dyrbjachu štatej w tym hišće služić. To wón nohceyše. Jako farar měješe wón ně zakladže swjateho Pisma winowatosć, za prawdu a wěrnosć wustupować. Tu měješe najwjace mčžnoty wěry a sprawny wostać. Tuž so rozsudži za bohosłowstwo, kaž běše hižom jeho starši bratr študent bohosłowstwa. Jeho młodši bratr a jeho sotra staj potom na lékarstwo študowaloj.

J. H. Bamž študowaše w Lipsku, w Barlinje, w Bonnje a w Münsteru, hdžež 1939 swoje přenje teologiske pruwowanje jara derje zložil.

Za čas študijow so z nim zeznachmy w Chwaćicach na serbskim seminarje pola wyšeho fararja Zarjenka. Wón rady wuknješe a tuž nawukny tež rěč swojeho wulkeho džeća, Wjelečanskeho fararja Wičaza. A wuběrnje je serbsčinu nawuknyl a je ze wšej swěru za jeje prawa wustupował. W Budyšinje so zezna ze serbskim prócowarjom drom, Janom Cyžom, kotrehož nutrnje česćeše.

Po zložanju pruwowanja poskići so Sakskej krajnej cyrkwi, zo by nětk mjez Serbami jako farar skutkował. Drježdžanscy sebi jeho skazachu. Hač je člon NSDAP, hač je němski křesćijan, hač chce znajmješa w tajkej mysli skutkować. Hdyž běše na wšitke jich prašenja z krótkim ale dosć jasnym „Ně!“ wotmolwil, běše tež jasne, zo jeho njetrjebachu. Tuž zamolwi so do Bremena a tam jeho přijimachu, doniž jeho po krótkich měsacach njezwolachu do wějska.

Dokelž tola tež tam jeho wulke duchowne dary spóznaču, jeho namjetowachu za oficěra. Na oficěrskej šuli dyrbješe w nastawku napisać swoje mysle wo wužitku wějny. A wón jim napisa, zo je wójna najhórše njezbožo za lud a čłowjestwo, zo skazy lud a podrywa wšu pociwosć. Z tym běše wón z lisćiny oficěrskich aspirantow šmórnjeny a dyrbješe šulu hnydom wopušćić.

Za čas wójny bě tež do ranja přišol a je tam nanajdokładnišo nawuknyl ruščinu. W Francoškej jeho zajachu a dowjezechu jeho do Ameriki, hdžež so w jendžešćinje tak wudospolni, zo móžeše tolmaćić.

(Skónčenje přichodnje)

Woltar a klětka
w Bartskej cyrkwi

Žiwjenje serbskeho misijonara Handrija Gustava Hetaša

1831 - 1918

(Skónčenje)

W nalěću 1894 nazhoni naš nan najwjetšu zrudobu svojeho žiwjenja. Jeho swěrna mandželska jemu po krotkej chorosći wumrě. Wón běše tola stajnje měnil, zo budže wona dlěje žiwa hač wón. A nětk bě tak přišlo. Najradšo by hnydom za njej šol. „Gustavo“, běše jemu mrějo prajila. „nětko póndžeš k naju džěcom a bórze přindžeš za mnu.“ Njesměrna bōl zrudoby jeho ćelnje a dušinje dospolnje zlemi. Na nućenje lěkarja dyrbyše hnydom, nječakajo hakle na powěsć swojeje cyrkwinskeje wyšnosće, lubowane misijonske polu wopuścić. Najprjedy zdaše so tež, kaž by z nim ke koncej šlo. Ale Bōh bě hinak postajil. A my, jeho džěci, mējachu jeho hišće dolhe lěta mjez nami, a smědžachmy jeho swěrnubosć nazhonić.

Wón běše sebi přal, zo bychy wšitke jeho džěci byle kmari čłowjekojo a swěrnubosć Ochranowskeje jednoty. Zwonkne lěpšiny, zwonkne zbože, što wo to? Hdy bychy jenož najwjetše kublo, svojeho Zbožnika, mēle! To běše jeho wutroby žadanje. Při chutnosći, z kotrež chcyše jich puć na tutón směr dowjesć, běše jemu tola jasne, zo njemōžeše jich nuzować, ale zo dyrby jako čłowjekojo a křesćijenjo samostatni być.

Wosebity nadawk mēješe w lětcmaj 1895 a 1896 dopjelnic z tym, zo dyrbyše svojeho 2. syna Hermannu wothladać, kotryž bě nje-nadžicy na suchoćinu schoril a ze 26 lětami hižom wumrě. Nanowy trošt we wšej nuzy běše, zo bě jeho syn puć k swojemu Zbožnikowej namakai. „Nāno“, bě wón prajil, „hdyž tež ničo nimam, ale krej a prawdosć Chrystusa, to je moja drasta přistojna.“

Jako bě so naš nan zaso trochu zhrabal, běše jemu lubo, w Boršći směć hišće bratram a sotram služić. Tak so wón 1895 do Delnjeje Lužicy přesydli. Tam je hišće 6 lět z widžomnym žohnowanjom skutkował. Wosebite wjesele jemu běše, zo so za tón čas tře młodzi mužojo do misijonstwa zamolwachu a po wukublanju na Nizčanskej misijonskej šuli jich wuposlachu. 1901 pak dyrbyše džělo tež w Boršći staroby dla spuścić

a so do Ochranowa wrócić. Tež w Ochranowje je wón najprjedy hišće wšelke duchowne džěla wukonjal, ale dyrbyše so po něčim jich wšitkich wzdać.

Hdyž běše našemu nanaj čezko, tak bjez džěla być, tak běše tola tež dzakowny, zo smědžeše na wječor svojeho žiwjenja swoje džěci wokoło sebe mēć. Jako bě so 1894 z Afriki wrócił, běštaj jeho najstaršej synaj wotjěloj do misijonskeho džěla, jedyn do Surinama, druhi do Nicaragua. Bórze tež dalšju synow wuposlachu, jeneho do Labradoru a drugeho do Himalaja. To běše wězo našemu nanaj wutrobnje wjesele, telko džěci widžeć w džěle, kotrež bě sam tak pře wšo lubował. Nětk bě wše swoje džěci we wysokej starobje hišće raz mōhl wohladać, hdyž bě-

chu so z dalokeho kraja na dowol dom wróćili.

Ćelnje zdaše so być hišće dosć čily, ale jeho pomjatk z kōždym lětom dale a bōle wotebōraše. Tuž mēješe žadosćiwe přeće, zo by mōhl dcm hić. My sami sebi njemyslachmy — džiwojo na jeho poměrnje dobru strowotu —, zo so jemu jeho přeće tak ruče dopjelni. 25. wulkeho rōžka 1918 běše hišće mjez swōjbnymi, jako jeho najstarša přichodna džowka swoje narodniny swjećeše. Na druhi džen pak so lehny a njeje wjace stanyl. 10. maleho rōžka 1918 na wječor smědžeše mērnje swojej woći zaždželić — 86 lět, 4 mēsacy a 24 dnjow stary.

Jeho žadosćiwe přeće „pola Knjeza być mōc“ bě nětk dopjelnjene.

Misijonski program za Aziju a Afriku

Misijonski program za Aziju a Afriku je so na schadžowanju lutherskeho swětowego zwjazka w Minneapolis předpolažil, zo by so hnydom realizował. Indiski biskup Manikam je jōn za mlode cyrkwy w Aziji a w Africe rozložil. W tutym planje je postajene, zo ma so młodym cyrkwjam pomhać, zo bychy swoju samostatnosć dobyle, zo bychy sebi domorōdnych duchownych wukublaše a swoje financne čezje přewinyle. Z přewrōtami je w Aziji w poslednich 10 lětach 700 milionow ludži swoju politisku njewotwisnosć dobylo. Hdyž so ze starymi nabcžinami předewšēm nětk bjezbōžnosć rozšěrja, žada sebi to wot křesćijanskich cyrkwjoj

wjetšu přezjednosć. Džiwojo na politiske a nabožne wuwowanje w Aziji a w Africe dyrbi so tež křesćijanska publicistika, předewšēm w radiju a w filmje, rozmnōžić.

Direktor dr. Birkeli mēnješe, zo hišće njewěmy, hač budže Afrika jćnu křesćijanska, Tuchwilu je Afrika škorodej, w kotrež so politiske a nabožne tendency škrěja. Cyrkej stej dale před wulkimi nadawkami, kotrež njebudu so hodžeć bjez mudrosće a nazhonenja rozrisać. Kōžda šćacija misijonstwa a kōžda mloda cyrkej trjeba wobšěrne skutkowanje přez radio.

Die Kirche č. 35/1957

Kosćowc w konjencu

Wěrjacy serbski bur běše nanowy statok přewzał. Hižo nan běše stajnje njezbožo mēl ze skotom, wosebje z konjemi. A zdaše so, kaž chcylo to tak wostać na tamnym kuble. Młody bur pak prošese njepřestawajcy wo njebjeske žohnowanje, woprawdže so tež prócujo, wo prawe žiwjenje wěry a ludnosće. Jedneho dnja pak bu znutrkownje nuzowany, konje z konjenca wzać a do kōlnje stajić. Poprawom bě to hotowy njezrozum! Druzy njebychu to zroz-

mili, wosebje dokelž mējachu krōtko do wulkeho swinjorězanja wšitcy jara nuzne. A tola wuprōzdni konjencu.

Nazajtra, swinjo běše hižo zarězane a wšitkim wjele džěla do rukow hladaše, přindže jedyn chwatajce nutř, wōtře wołajo: „Buro, pola was so pali!“ Temu pak njebě, kaž so najprjedy zdaše. W konjencu wonka so drje kurješe. Njebě pak woheń, ale proch. Što bě so stalo? Kamjentny

wjelb nad konjencom běše so zasypany. Nětk wědzachu wšitcy, čehodla bě dyrbyjal bur konje tam won wzac. Bóh běše je jemu na tajke dziwne wašnje zdžeržal.

Jako pak rozpadanki wotstro-nichu, buchu překwapjeni. Nama-kachu tam mjenujcy psyči ko-sćowc. Kak běše tón tam přišol? Někajka „mudra wosoba“, wo-prawdže pak kuzlar abo kuzlar-nica, kajkichž džensa hišće tam a sem maš, běše natwarjerjej ra-džiła, tuto kosćidlo sobu zamurjo-wać, dokelž by „zbožo“ přinjeslo. Woprawdže pak bě njezbožo na-

stalo. Přetož tajke, kaž wšo po-dobne, je wot čerta, a tón ludži na wšě wašnja jeba!

Statok njebě požohnowany z ko-sćowcem, z kuzlarstwom, ale po-klaty! W starym zakonju praji Knjez: „Ja njebudu wjace z wami, jeli zo pokleće srjedža mjez wa-mi njewukorjenice.“ Tež džensa hišće namaka so w našich wsach wšelake tajke pokleće, kiž je ze starej a z nowej přiweru tam při-šlo. Preč z nim! Ale modlitwa wěrjaceho a sprawného dyrbi za tym stać!

La.

Město centralneho němskeho cyrkwinskeho dnju budu lětsa mjeńše cyrkwinske dny po wšem kraju. Tak budže won w Budyšinje njedželu 13. winowca. W Michalskej cyrkwi budu w 9 hodž. serbske kemše.

Wojerocy. Cyrkwinska rada Wo-gerowskeje wosady přepróšuje wšěch lubych ewangelskich Ser-bow na poswjećenje znowatwa-rjeného Božeho domu 6. winowca 1957.

Lěta dolho jězdžachmy nimo Wojerowskeje wupaleneje cykwje a běše nam wutrobnje žel, zo nje-móžeše so tutón něhdy tak rjany Boží dom znowatwarić. Wójna bě jón, kaž wjele druhich domow w měsće zničila. Wjelb drje hišće steješe a je wšelake wjedro wu-trař, ale by won hišće dolho stal?

Před dwěmaj lětomaj drje běše, zo přińdžech do Wojeroc a wuhla-dach nowu třechu nad Božim do-mom. A nětko je tak daloko, zo smědža tež Wojerowscy swój Boží dcm zaso poswjećić. Bohu džak za to!

Wjeselmy z nimi! Štóz pak ně-kak móže, njech tola 16. njedželu po swj. Trojicy (6. 10.) sej dojdžde do Wojeroc, zo by z lubymi Woje-rowskimi hromadže swjećił jich vulki džěn.

Snano dyrbi Serbske ludowe džiwadlo bóle na to džiwac, wose-bje při čezkich hrach, zo na našich wsach zwjetša žani wučeni ludžo njejsu, kiž tež prjedy najbóle ža-neje skladnosće njemějachu, do-bru serbsćinu nawuknyć. Přeložer ma so prócować wo drje džobru, ale ludowu serbsćinu. A hrajerjo njesmědža přejara chwatać. Hdy bychuh druhdy trošku pomaššo ré-čeli, bychuh poslucharjo zwonkow-nje a znutřkownje lěpje rozumili.

Ale wšo we wšem běše rjany wukoň. To ma so džakowanje při-póznawać!

La.

Inspektor přińdže

To je woprawdže rjana wěc, ko-truž je sebi Serbske ludowe džiwadlo předewzalo, nam pokazujo hru Jendželčana Johna B. Priest-leya „Inspektor přińdže“. Hodži so, něšto wo tym w našim wosa-dniku pisać.

Tež naše křescanske džiwadlo, kiž steji w službje znutřkowneho misionstwa a rěka „Leipziger Spielgemeinde“, ma tutu hru na svojim planje. Běše zajimawe za mnje, ju lětsa dwójce widžeć, po serbsku a po němsku. Njejedna so wo hru wosebje křescanskeho abo pobožneho raza. Ně, we wšěch třoch jednanjach njeslyšiš ani je-ničke „pobožne slovo“. To pak, štož so w poldra hodžinach na jewišću pokazuje, nuzuje kóždého sprawného čłowjeka, wšo jedne hač bóle na křescanskim abo na socialistiskim polu steji, zo by se-bi cyłu wěc derje přemyslowal a rozpominał.

Wulki tema tuteje chutneje hry je zamołwitosć za druheho.

Runje jako je bohatty jendželski fabrikant Artur Birling swojeho syna a přichodneho syna powu-čič, zo je hlowna zasada žiwjenja, zo ma so kóždy jenož starać sam za so, dokelž kóždy je jenož za-mołwity za sebje sameho, přińdže tamny policajski inspektor Goole, kiž pak woprawdže žadyn krimi-nalista njeje, kaž so najprje-dy zda, ale někajka potajna wo-soba, kiž čłowske swědomjo wo-znamjenja. Wulkotnje tón inspek-tor wšo wotkrywa a k tomu jas-nje před woči staja, hdže wšo čłowske zadžeržowanje dowjedže, kotrež žanu zamołwitosć za dru-heho wjace njeznaje. Dale na na-

strožace wašnje pokazuje, kajke žalostne scěhwki móže měć, hdyž na příklad jedyn knjez žane soci-alne začuće nima, ale přistajenych a džělaćerjow bjez dalšeho pušči, abo hdyž jedyn so hórši na dru-heho z luteje zawisće a žarliwo-sće, abo hdyž muski bjez swědo-mja zachadža ze žónskimi, abo hdyž jedyn wusprawnjenu pró-stwu teho, kiž je we zwonkownej a w znutřkownej nuzy, njeslyši, ale jeho wotpókazuje, a to jenož z wobuzy. A cyła „přistojna“ swójba móže na tajke wašnje wi-nojta býć!

Haj, cyła hra pokazuje krasnje naturške wašnje čłowjeka, kiž chce so přeco zaso wuwinyć kaž Kain, kiž so woprašuje: „Sym ja swojeho bratra stražnik?“ A kak wěsty čuje so čłowjek, hdyž sebi myslí, zo je wšemu znutřkomne-mu strachej wučeknył! Jemu skónčnje jenož na tym leži, so zdać býć přistojny čłowjek před zjawnosću: won so boji wulkeho škandala, hdyž je woprawdže ně-što zawinował, ale hluboko do wutroby a do duše njeńdže, znaj-mjeńša nic pola kóždého. Młoda generacija je to skerje zapřimnıla hač stara!

A tak je cyła hra, jara rjenje a derje předstajena wot wšitkich hrajerjow, špyhel, kiž so kóždemu pokazuje, zo by sam so průwował. Jenož derje posluchać dyrbiš a so prócować, zo móžeš wšemu scěho-wać. So boju, zo njebě pola wšit-kich poslucharjow tak, jako ja „Inspektora“ widžach, hewak nje-bychu so smjeli tam, hdžež njebě ničo směšne, ale hdžež so wopraw-dže wo wulku tragiku a chutnosć jednaše.

Čiše a naklad: III-4-9. Nowa Doba, čišćer-nja a naklad Domowiny w Budyšinje. Licenca č. 733. Wuchadža jonkroč za měsac. Rjaduje Konwent serbskich ewan-gelskich duchownych. — Hłowny zamoł-wity redaktor: superintendent G. Mjerwa-Bukečanski.